

Published on www.bilvavi.net

[Home](#) > בלבבי-ב 023 הסרת המונעים להשגת אהבת ה התלויה בדבר

בלבבי-ב 023 הסרת המונעים להשגת אהבת ה התלויה בדבר

יסורים - סתירה לאהבה התלויה בדבר

נתבאר לפנינו, שכדי להגיע לאהבת ה' התלויה בדבר, אדם צריך להרגיש שכל דבר מגיע מהבורא ית' שהוא הנותן לאדם את "הכל"!

כשנתבונן נגלה, שאחד מהדברים הסותרים את האהבה התלויה בדבר, ומסירים אותה מהאדם, אלו היסורים!

אהבה התלויה בדבר, בעצם תלויה בהטבה שהקב"ה מיטיב עם האדם. אם נראה לאדם שהטבה זו נפסקת והוא סובל יסורים - בטלה האהבה, שכן שורש האהבה היה מחמת הנתנה שהקב"ה נתן לאדם, וכשבטלה הנתנה, ולא עוד אלא שהקב"ה הביא על האדם יסורים, נמצא שסיבת האהבה שוב אינה קיימת, ולא זו בלבד אלא שישנה סיבת התנגדות לאהבה זו, כיון שבשטחיות נראה לאדם שהיסורים נובעים מכח שהקב"ה רוצה להכות בו. ודאי שאלו דמיונות שוא, אבל כך הוא פשוטם של דברים לפני שמשרישים את ההסתכלות הנכונה.

אם אדם רוצה, אפוא, לבנות עולם של אהבה התלויה בדבר, בהכרח עליו לסלק את המניעה הנקראת יסורים, כלומר יסורים לא יהוו אצלו עילה לכך שהאהבה תיפסק. אמנם, גם אם זכה לסלק מניעה זו, אין הכרח שיגיע לאהבה שאינה תלויה בדבר, אבל עכ"פ העבודה צריכה להיעשות בהדרגה, לנסות ולסלק את כל המפריעים המונעים מן האדם את השגת האהבה שאינה תלויה בדבר.

אם כן, המפריע הראשון שהעמדנו הוא הנקודה של היסורים. כשלאדם ישנם רח"ל יסורי גוף, יסורי נפש, או יסורים בממון - במצבים כאלו קשה לו להרגיש את הקב"ה. השאלה היא: איך מגיעים למה שאמרו חכמים במשנה (ברכות פ"ט מ"ה): "חייב אדם לברך על הרעה כשם שהוא מברך על הטובה", ובלשון אחרת בגמ' (שבת פח ע"ב): "הנעלבין ואינן עולבין... עושין מאהבה **ושמחין ביסורין** - עליהן הכתוב אומר: ואוהביו כצאת השמש בגבורתו".

מיד נבאר כיצד, אבל ראשית, הנקודה מצד עצמה צריכה להיות ברורה. כשם שאדם מרגיש שהקב"ה אוהב אותו בשעה שהוא משפיע עליו שפע של כל טוב, כך עליו להרגיש בשעה שיש לו יסורים! אין שום נפקא-מינה בין שני מצבים אלו, ועל שניהם חייב הוא לברך!

ברכה עניינה הודאה, והודאה נובעת מהכרת הטוב. נמצא, שכשאדם מברך על הרעה - על היסורים - הרי שהכיר בכך שגם היסורים הינם הטבה של הקב"ה עימו.

כל זמן שאדם מפריד את הטובה מהרעה וח"ו רואה זאת כשתי רשויות - כשהקב"ה מיטיב עמו הוא שמח, ומרגיש את אהבת ה' בדבר, וכשח"ו באים עליו יסורים, אהבה זו נעלמת ממנו - אם כן, יסורים אלו מונעים ממנו מלהגיע למדרגת האהבה.

בעיה זו קיימת אצל כל אדם ואדם, ללא יוצא מן הכלל! אין אדם בלי יסורים, אין כזה מושג! השינוי בין אדם לאדם הוא רק בכמות היסורים וצורתם, אך לכל אדם יש יסורים.

יתרה מזו, אין אדם שאין לו זמנים שהיסורים מקיפים אותו מכל צד! ישנם זמנים שאדם כביכול רואה את הבורא יתברך מאיר

לו ומשפיע לו מימין, משמאל ומכל הצדדים, וישנם זמנים שהאדם מרגיש שהקב"ה כביכול מעמיד לו מעצורים בכל צעד שהוא עושה. השאלה היא, אפוא, כיצד להביט על הדברים בצורה נכונה.

ישנן בזה מדרגות, ונתקדם בעזרה שיי"ת מן הקל אל הכבד, אבל המטרה היא אחת: לראות את ההטבה גם בתוך היסורים, ממילא היסורים לא יהוו מניעה לאהבת ה'.

יסורים - טובת האדם

הנקודה הראשונה היא יותר ידועה, אבל לא נדלג עליה ונזכיר אותה יותר בפשיטות.

נאמר בפסוק: "חושך שבטו שונא בנו" (משלי יג, כד) וכן - "יסר בנך ויניחך, ויתן מעדנים לנפשך" (שם כט, יז). כל אדם שרוצה שבנו יתנהג אליו כפי שראוי לבן להתנהג כלפי אביו, חייב לייסרו ולהכותו לפעמים.

והנה, בשעה שאב מכה את בנו [לא מדובר כאן שההכאה נעשית בצורה שאיננה ראויה, מתוך כעס וכד', אלא מתוך שיקול דעת אמיתי ומתוך ברירות פנימית שזהו צורך של חינוך הבן], בשעה זו הוא בעצם שמח ועצוב: מצד אחד הוא שמח בכך שהוא רואה תקווה שבנו יחזור למוטב ויבנה ע"י ההכאה הזו, מצד שני הוא עצוב על כך שהצורה שדרכה הוצרך להעמיד את בנו על דרך הישר היא דרך ההכאה. אך ודאי שבאופן כזה, כוונתו של האב נכונה ורצויה.

אם אדם היה מביט על היסורים כעל מכות הניתנות ע"י אב, הכל היה נראה אצלו אחרת. כבר הזכרנו לעיל את המעשה שהיה עם האדמו"ר ר' חיים מצאנז זצ"ל, שכשחזר מהלוויית בנו היה נראה כביכול שמח. שאלו אותו: היתכן?! להיות בשמחה בשעה כזו?! והוא ענה להם במשל: אדם הולך ברחוב ולפתע חש שהונחתה עליו מכה חזקה מאחוריו. לרגע הוא נרתע. הוא מסתובב כעוס לאחוריו לראות מי העיז להכותו, והנה לאחר שסובב את פניו, וגילה את פניו השוחקות של ידידו האהוב, שזוהי צורת הגדת ה"בוקר טוב" שלו, הוא נרגע ואף חיך לקראתו...

השאלה היא איך מסתכלים על צורת הנהגת הבורא. אם לומד אדם את דברי חז"ל שזעמו של הקב"ה הוא "רגע כמימריה" (עי' ברכות ז ע"א) והוא סבור שהדברים כפשוטם, היינו שכשם שהוא לפעמים יוצא מכליו וכועס, ואז, מתוך כעסו הוא מסוגל להכות את בנו, לא מכח האהבה אלא מחוסר סבלנות והתפרצות, כך ח"ו גם אצל הקב"ה קיים דבר כזה - אם זהו מבטו, ודאי שייראה לו שהיסורים נובעים מכעס של הבורא ית' ח"ו.

אבל כשקוראים את הדברים בצורה נכונה ומבינים שדברי חז"ל אלו שישנה בחינה מסויימת של כעס אצל הרבש"ע הם דבר "עמוק עמוק מי ימצאנו", כמעט מעבר להשגת רוב אנשי העולם, ומניחים את מאמר חז"ל זה בצד מכח ההכרה שהוא דבר בלתי מושג, ויוצאים מנקודת הנחה פשוטה, שתכלית הבורא היא ההטבה לנבראים - אם כן, בהכרח שכל מעשה ומעשה הוא טוב!

לא רק שהתכלית הכללית של הבריאה בסוף ה'שית אלפי שנים' יתגלה שהיתה טובה, אבל הדרך, חלילה, לא היתה טובה. לא ולא!! כיון שהתכלית היא טובה, והאמצעים של הבורא תואמים לתכלית, ממילא בהכרח שכל מעשה ומעשה שנעשה עם האדם הינו הטבה גמורה!

לימוד הסתום מן המפורש

ההבנה שזוהי הטבה גמורה, מתחלקת לשני חלקים, ונתחיל מהחלק הקל והפשוט יותר.

כולנו מכירים הרבה סיפורים על אנשים שאיחרו לרכבת או לאוטובוס, ובתחילה כעסו מאוד והיו מאוכזבים, ואח"כ התברר שהיתה תאונה, ורק בדיעבד הודו לקב"ה שלא היו שם וכו'. הדברים ידועים ולא נאריך בהם, רק נבאר את הנקודה הנוגעת לענייננו.

מסיפורים אלו עלינו ללמוד, כי גם בעולם הזה רואים שישנם דברים שמתחילה נראים כיסורים, ובהמשך מתגלים כהטבה גמורה, אלא שכאשר מבטו של האדם היה מבט חצוי, חלקי, הוא ראה את הנפרדות של הדבר בצורה של יסורים. לאחר שהוא קיבל מבט יותר כולל, יותר רחב, ראה את ההשגחה המדוקדקת של הבורא, ורצונו להיטיב עימו.

"מן הסתום לומד אדם על המפורש, ומן המפורש לומד על הסתום", כלומר, אדם צריך להכיר שהטובה של הבורא היא ברורה, אלא שלפעמים הוא זוכה לראותה ולפעמים לא, ומה שאינו רואה את ההטבה הטמונה בכל דבר, אין זה אלא מחמת שהוא רואה דברים חלקיים. אילו היה רואה דברים במבט רחב יותר - מה שנעשה בגלגול הקודם, בגלגול שלפניו, ובעוד כמה

גלגולים קודם - היה מקבל תמונה לגמרי שונה על מצב הבריאה.

ידועים דברי החפץ-חיים זצ"ל, שהמשיל את הענין לאותו אורח שנקלע לעיירה וראה שהגבאי מעלה לתורה בשבת פעם יהודי מספסל זה, ופעם מספסל אחר, לכאורה ללא כל סדר. לאחר התפילה הוא ניגש לגבאי ושאל אותו: "מדוע אינך עובד על פי סדר? פעם מעלה מספסל זה, ופעם מספסל אחר? וכי לא עדיף היה שתעבור מאחד לאחד ותעלה את כולם לפי סדר ישיבתם בביהכ"נ?"

אמר לו הגבאי: "יהודי יקר, אתה אורח כאן, אינך מכיר את מהלך העניינים בביכ"נ זה, אך דע לך שאי אפשר לחלק את העלויות עפ"י סדר, כי פעם לזה יש בר-מצוה והוא מקבל עליה, פעם לזה יש אזכרה והוא מקבל עליה, וכו'. כלומר, הנקודה של המשל היא אחת: מי שמגיע לשבת אחת ומסתכל מה שקורה בבית-הכנסת, נראה לו הכל כאי סדר אחד גדול. מי שמקבל תמונה של שנה שלימה, רואה עין בעין את הסדר המופתי והצודק שבחלוקת העלויות.

אדם המתבונן בבריאה, מבטו צר. הוא מסוגל לראות דברים רק של אותו רגע, אותה שעה, ואולי של אותו יום, ואם מבטו יותר רחב, לכל היותר יהיה מסוגל לראות שבוע, שבועיים, ואולי אפילו חודש. שלושים שנה קדימה הוא כבר ודאי לא יראה.

היה מעשה נורא עם הח"ח זצ"ל, שיהודי עשיר אחד, אדם עריץ ומרושע, זרק לרחוב באכזריות אלמנה וילדיה מהבית שהשכיר להם, עקב אי תשלום דמי השכירות. לאחר עשרות שנים התנפל על אותו עשיר כלב אימתני, נשך אותו, וגרר אותו לאורך כל רחובות העיירה. אמר הח"ח: "עשרות שנים אני מחכה לראות מה הקב"ה יעשה עם האדם הזה! הייתי בטוח שהקב"ה ישלם לו כגמולו על מעשהו השפל!..."

למרן הח"ח זצ"ל היתה, אם כן, סבלנות מרובה להמתין עשרות שנים עד שהתמונה הושלמה. אנו בד"כ רואים תקופות קצרות, ודאי לא עשרות שנים, ממילא המבט שלנו חסר.

יתרה על זאת, גם אם היינו מאותם יחידי סגולה הזוכרים את כל אותם עשרות שנים, מ"מ אדם מסוגל לזכור רק מה שהיה בגלגול הזה, וכיון שכולנו כאן בגלגול שני ושלישי וכו', והחשבונות מכל גלגול מצטרפים, וישנם תיקונים שכל אחד מכל גלגול צריך לחזור ולתקן כאן - ממילא איננו יכולים לדעת את סוד הנהגת הבורא.

כשהאדם מבין נקודה זו בצורה ברורה, הוא מבין דבר אחד: המעשים של הקב"ה הם הטבה, אבל אני, מחמת צמצום המבט שלי עקב מגבלות הזמן והמקום, הנני רואה חלקי דברים. ממילא אינני יכול לראות את ההטבה בשלימותה, רק את החלק של היסורים. אבל כשם שבדברים מסוימים ראיתי, שמעתי ספורים, איך התמונה הכוללת מצטרפת לאחת ומתגלה בנין אחד שלם של הטבה גמורה, כך הם באמת פני הדברים בכל הנעשה בבריאה.

ממילא, גם אם יש לאדם יסורים - הן בגופו, הן בממונו, הן יסורי הנפש - עליו להכיר ראשית כל במחשבה, עוד לפני הפנמת הדברים, שהמעשה הזה הוא **הטבה גמורה!** עליו להשתמש בכל המשלים שהזכרנו ובכל הידע העומד לרשותו, ולומר לעצמו - "אני אלמד מן המפורש על הסתום", וכשיקבל מבט כולל יותר, יזכה לראות את ההטבה שבכל דבר ודבר בעולם.

זוהי הנקודה היותר נמוכה, אבל היא אמיתית מאוד. ולואי שיזכה הקב"ה את כולנו למדרגה זו. אמנם, ישנה נקודה יותר עמוקה; מי שיש לו צורך להשתמש בה - שישתמש, ומי שמרגיש שהיא למעלה מן הצורך - יכול להניחה בצד. אין הכרח להשתמש בה.

הטבת הקב"ה - למעלה מהשגת הנבראים

אנו אומרים במזמור של יום השבת: "מה גדלו מעשיך ה' מאוד עמקו מחשבותיך, איש בער לא יידע וכסיל לא יבין את זאת". ניתן משל לדבר, אבל עלינו להקדים ולומר שהנמשל הרבה יותר עמוק מהמשל.

תינוק בן שנה נמצא במטבח. הוא ניגש לארון, מוציא משם בקבוק אקונומיקה, ומנסה להכניס את האצבע לנוזל ומשם לפיו. אביו שרואה זאת, רץ אליו בחופזה וחוטף ממנו בכח את הבקבוק לפני שיספיק ח"ו לטעום מתוכו.

התינוק פורץ בבכי. ואם הוא בן שנתיים, ייפגע עד עמקי נשמתו מלקיחת הדבר... האב שלוקח את בקבוק האקונומיקה, ברור לו לחלוטין שבמעשה זה הוא בא להיטיב עם בנו, אבל הבן בעצמו אינו מבין מה רוצים ממנו? הוא בסך הכל צמא ורוצה לשתות. מה טיבה של אכזריות זו, שביום קיץ חם ולוהט לא נותנים לו לשתות משהו מתוק, פטל? למה לא...?

המשל נראה בעינינו מאוד ברור, אבל נתבונן נא בעומק הטמון בו ובחילוק בינו לבין מה שהזכרנו עד עתה.

עד עתה דיברנו על הטבה שבעצם היא בהשגת האדם מחמת ההכרה של השכל, אלא שחסרה לו ההסתכלות הרחבה מחמת חוסר ידע של פרטים, אבל בשעה שידע את הפרטים - אם יגלו לו מה היה בגלגול הקודם, או יזכירו דברים שהיו לפני עשרים שנה והוא שכח - הוא יבין.

נמצא אם כן שהטבה מסוג זה, היא בעצם הטבה המובנת לשכל בן אנוש, אלא מחמת העלם פרטים מסוימים, הוא אינו מכיר בה. אדם מבין, אפוא, בשכלו, שישנם מקרים בהם הוא לא מכיר את הפרטים, וכשם שבמקרים שהפרטים ידועים לו הוא רואה את ההטבה, כך גם במקום שאינו רואה את הפרטים, יודע הוא ברורות שזוהי הטבה.

במשל שהזכרנו עתה, הנקודה הרבה יותר עמוקה. גם אם ירצה האב לשבת שלשה ימים ושלושה לילות רצופים, ולהסביר לבנו הפעוט מה הבעיה בשתיית אקונומיקה - אין סיכוי בעולם שהבן, בגילו זה, יבין!

הבעיה כאן אינה חוסר ידע או חוסר נתונים. זוהי בעיה של רמת-משכל. יש הפרש גדול בין מה שהאב מבין לבין מה שבנו הקטן בן השנתיים רואה ומבין. ממילא, גם אם ישקיע האב זמן רב לספק לבנו הקטן את הידע הדרוש, ויסביר לו מה הם המרכיבים של האקונומיקה, ממה בנויים איברי גוף האדם, וכיצד החומר החיצוני מזיק לאברים הפנמיים של הגוף - גם אז הבן הפעוט לא יבין מה רוצים ממנו. הרי הוא בסה"כ בן שנתיים...

כשמבינים את הנמשל, מבינים עומק גדול יותר בענין ההטבה של הבורא עימנו. כשאדם מתבונן על כל דבר, שהוא בבחינת הטבה, הוא מביט עליו כפי שהוא רואה את הדברים. לדוגמא: הקב"ה נתן לו סכום כסף נכבד, שבו יכול אני לקנות מכונית. והוא חושב לעצמו: נתניה זו היא ודאי הטבה, שכן עי"ז יהיה לי קל יותר לנסוע ממקום למקום, ושוב לא אסבול מכאבי ראש וכו'.

כל הדברים הללו אמת, ומהנקודות הללו אכן ניתן להתקרב לקב"ה באמת. אך עלינו לדעת שמונחת כאן נקודה הרבה יותר גבוהה. כשהקב"ה נותן דבר לאדם, הוא נותן אותו לפי הסתכלות של בורא, לא הסתכלות של נברא! סוג ההטבה שהקב"ה מיטיב עם הנבראים, זוהי מהות שנבראים אינם יכולים להשיג. אין לנו שום תפיסה בכוונה וברצון האלוקי המונחים בהטבה. זהו סוג של הטבה למעלה מגדר ההבנה של הנבראים.

"טעמו וראו כי טוב ה'" - ענין של הכרת הנפש

ניתן עוד דוגמא לדבר, ואולי עי"ז יקבלו הדברים תמונה ברורה יותר.

בגמ' (גיטין יג ע"א) מבואר ש"עבדא בהפקירא ניחא ליה" - הוא מעדיף להיות עבד שמותר בשפחה, מאשר שרבו ישחרר אותו וייחשב כיהודי וממילא ייאסר בשפחה.

הרי ברור לכולנו, שאם הוא יישאר עבד, וכך הוא יצא מן העולם - כשיבוא לעולם הבא, חלקו ברוחניות ובקרבת ה' יהיה הרבה יותר נמוך, מאשר אילו היה מקבל על עצמו להשתחרר ולהיעשות יהודי. אם כן, מה באמת עדיף לו לעבד? - ודאי להשתחרר ולהיות יהודי. ומה הוא בעצמו חושב שטוב לו? - להיות עבד... וגם אם תשב ותסביר לו כמה טוב להיות יהודי ו"טעמו וראו כי טוב ה'" - לא יעזור מאומה! כי אין זה ענין של שכל, זהו ענין של הכרת הנפש.

ניתן לנסות להסביר לבני אדם הרבה זמן שירצו להיות קרובים לבורא, אבל להטעים להם את הטעם המופלא של קרבת ה' אמיתית - זהו דבר בלתי אפשרי!

זהו הדבר הנקרא "סוד", כמו שכתוב בספרים הקדושים. "סוד" הוא דבר שאי אפשר להסביר אותו בעצם. טעם של דבר - לא טעם שכלי, אלא טעם של חוש, טעם של קרבת ה' - זהו סוד שלא ניתן להסברה.

כשהקב"ה רוצה להיטיב לנבראיו, הסוג של ההטבה, המהות של ההטבה, הוא בבחינת "סוד". יש בחינה של "סוד ה' ליראיו" (תהלים כה, יד), אבל גם אצל היראי ה' כשהוא מגלה להם סוד, קיים עדיין עומק שגם להם הוא אינו ידוע!

נמצא אם כן, שמעשי הקב"ה הם הטבה של עומק לפני מעומק, וכשאדם בא לשפוט את המעשים, האם הם הטבה או להיפך, אין לו אפילו כלי לשפוט את הדברים, כשם שבמשלים שהבאנו - שהאב לוקח את האקונומיקה מבנו, או שהרב רוצה לשחרר את עבדו - אין לאב או לרב אפשרות להסביר את עמדתם לבן ולעבד, כי הרב משיג מה זה קרבת ה', האב מבין את הסכנה הטמונה בשתיית אקונומיקה, ואילו העבד והתינוק מתעקשים בכל כוחם, זה לשתות את האקונומיקה וזה להיות עבד.

המושג של ההטבה באמת, היא הטבה של אלוקות, לא של נבראים. ודאי שגם אצל הנבראים ישנה איזה רמה חלקית של

הטבה, אבל את עומק מהות הטבה שהקב"ה רוצה להיטיב עם כל יחיד ויחיד, אף אדם בעולם - אפילו לא משה רבנו - לא מסוגל להשיג. משה רבנו השיג את ענין העונש של הנבראים, אבל הטבה היא הטבה אינסופית, ואין מי שיוכל להשיג אינסוף מלבד האינסוף - הלוא הוא הקב"ה בכבודו ובעצמו.

ב' טעמים לחוסר היכולת לשפוט אם זו הטבה

העולה מדברינו, שכשאדם מסתכל על דברים, האם הם הטבה או לא, לפי המבט הראשון שהזכרנו, עליו להסכים שהם הטבה, רק שהוא לא רואה את מכלול הפרטים בכדי להכיר את צורת הטבה. ולפי המבט השני שהזכרנו, בעצם אין לאדם בכלל כלים למדוד מהי הטבה ומה אינה הטבה ח"ו.

מדידה של דברים אלו נעשית כפי שכתב הרמב"ם בהל' תשובה (פ"ג ה"ב): "ושיקול זה אינו לפי מנין הזכויות והעוונות אלא לפי גודלם, יש זכות שהיא כנגד כמה עוונות, שנאמר יען נמצא בו דבר טוב, ויש עוון שהוא כנגד כמה זכויות, שנאמר: וחוטא אחד יאבד טובה הרבה, ואין שוקלין אלא בדעתו של א-ל דעות והוא היודע היאך עורכין הזכויות כנגד העוונות".

אלו דברים שאדם פשוט אינו מסוגל לקלוט! אפילו בגן עדן, כתוב בספה"ק שאדם לא ישיג את עומק הטבה הטמון בכל דבר ודבר. הוא אמנם ישיג יותר עומק ויותר עומק, אבל העומק האמיתי הוא עומק אינסופי שלא ניתן להשגה.

ישנן, אפוא, שתי סיבות המונעות ממנו להגיע להבחנה האמיתית בענין היסורים: האחת, מכח מה שאינו רואה תמונה כוללת, רק רואה נפרדים. והשניה, משום שהוא מכיר בכך שלא רק את היסורים הוא אינו מבין, אלא אפילו בדברים שמברכים עליהם "הטוב והמטיב" - גם בהם אינו משיג את עומק הטבה הטמון בהם!

בעזרשי"ת נשתדל בפרק הבא להרחיב יותר ולבאר כיצד להעתיק את הידיעות השכליות הללו ללבו של האדם, אבל ראשית כל צריך שתהיה ברורה לנו הנקודה הבאה: כל מעשיו של הבורא הם הטבה. אין אפילו מעשה אחד בבריאה שהוא לא הטבה!

כשאדם מרגיש שישנם מעשים שאינם הטבה עימו, הוא מתרחק מן הבורא, אבל כשמכיר שכל מעשה ומעשה הוא הטבה אמיתית, אין אצלו שום נקודה שעלולה להרחיקו מאהבת ה', ובאפשרותו להתקרב לבורא הן מההטבה והן מהיסורים. שמחתו ביסורין שווה לשמחתו בהטבה, כי הכל מאיתו ית'.

- [\[בלבבי משכן אבנה - ח"ב\] 1](#)

Source: <http://bilvavi.net/shiur/023-הסרתהמונעיםלהשגתאהבתה-התלויהבדבר>

Links

[1] <http://bilvavi.net/bilvavi.beis>